

Osemdeset let profesorja Jožeta Dularja

24. februarja je prof. Jože Dular dopolnil 80 let. Ni fraza, če zapišemo, da mnogi, ki z nekaj manj desetletji sopihamo za njim, včasih izpademo starejši. Urejen, brez sivih las, čvrstega koraka v tipični dolenski hoji, vzravnano telesno in duševno. Po zunanem izgledu je gotovo najmlajši osemdesetletnik na Slovenskem. Ob takih prilikah je navada vprašati jubilaranta po življenjskem receptu. Jože Dular ga je v eni svojih pesmi iz pred nekaj let čudovito označil: "Saj ne zahtevam več časa, samo tistega, ki mi je še ostal, preden se nagne večer, naj do kraja koristno izpolnim."

V življenju Jožeta Dularja, rojenega v Vavti vasi, novomeškega gimnazijca, ljubljanskega študenta slovenskega jezika s književnostjo, francoščine, češčine in primerjalne književnosti, je bilo obilo trenutkov, ki na človeku pustijo hude in globoke posledice. Številne zlomijo. Jubilarant je vedno zmožeg neverjetno energijo in samodisciplino, da jih je spremenil v zmagoslavje svojega duha in dela. Eden najbolj obetavnih slovenskih pesnikov in pisateljev na predvečer II. svetovne 1945. leta ni prišel v Metliko prostovoljno. Saj mu niso mogli nič očitati, le lomiti se ni

dal in ni pristal, da bi drugi odločali o rabi njegovih razkošnih talentov.

Slovensko muzealstvo je po II. svetovni vojni doživljalo na Slovenskem velik vzpon. Pri njem ima veliko zaslug Jože Dular, ki je skupaj s prerano umrlim Stankom Škalerjem in Jankom Jarcem vzpostavljajl njegovo mrežo na Dolenjskem in v Beli krajini. V današnjih razmerah je nemogoče oceniti, kaj so ti možje spravili skupaj. Pripravili so stavbe, usposobili prostore, postavili zbirke, reševali kulturno dediščino, dopovedovali, da je tudi stara kultura nekaj vredna, iskali in našli ustrezne strokovnjake. Če jim teh ni uspelo takoj dobiti, so morali biti vse, od zgodovinarjev, umetnostnih zgodovinarjev, arheologov, etnografov, leksikografov... Poleg muzejev so organizirali še arhivsko službo, spomeniško varstvo, širili kulturo z organiziranjem muzejskih društev... Mnogi se danes kitijo z oznakami žrtev rdečega enoumja, čeprav jim je to streglo spredaj in zadaj, sami pa so mu obilo vračali s hvalnicami njegovim vodilnim politikom. Jože Dular, ki je dejansko bil prizadet, ne toži. Svoj ponos in čast je ohranil neomadeževana, svojim zoprnikom je vračal s kulturo, znanjem in delom, pri Slovencih, predvsem pa pri svojih "vsiljenih" belokranjskih rojakih, je budil, ohranjal in gradil tisto, kar nam je ohranjalo pespektive in nas kot narod končno pripeljalo v lastno državo. Danes bi se ga radi mnogi polastili, toda profesor ostaja neomajen v lastni poti, saj ni nikomur nič dolžan.

V Jožetu Dularju so nameravali zatrei pesnika in pisatelja. Njegova dolenska narava pa je udarila ven tam, kjer so ga najmanj pričakovali, v zgodovinopisju. Pri snovanju Belokranjskega muzeja je namreč odkrival, da je deželica onstran Gorjancev bela tudi kot lisa v slovenskem zgodovinopisju. Naglo se je priučil naše obrti in objavil preko dvajset samostojnih publikacij. Številni so tudi članki v različnih publikacijah, opravil je veliko uredniškega dela... Sam tega svojega ogromnega opusa nikoli ni obešal na veliki zvon, toda vse te knjige in knjižice so razprodane, našle so pot do tistih, ki so jim namenjene. Ni gledal na osrednost revij, mednarodno odzivnost in podobne kriterije, ni iskal slave v svetu znanosti, pisal je za ljudi, ki segajo in tudi bodo po njegovih delih še tudi takrat, ko bo čas ločil pleve od zrnja.

